

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1. Zaměření školy

Po provedené analýze podmínek školy, možností a potřeb žáků a požadavků rodičů bylo zaměření školy vyjádřeno v podobě pěti vzdělávacích priorit:

- zaměření na přírodní vědy, ekologickou výchovu a ochranu přírody
- zaměření na vzájemnou komunikaci, společenské chování a mravní složku charakteru žáka
Jazykovou komunikaci chápeme jako nástroj ve smyslu dorozumění se mezi lidmi, a to jak v jazyce mateřském, tak i v cizích jazycích. Za základní úkol považujeme zvládnutí čtení s porozuměním v mateřském jazyce, schopnost otevřeně komunikovat, diskutovat. Práci s knihou a využíváním možností školní knihovny se snažíme motivovat žáka k četbě.
- podpora výuky jazyků (pro budoucí život v EU je nezbytná znalost cizích jazyků)
- podpora výuky na počítačích (vést žáky k využívání komunikačních a informačních technologií a výpočetní techniky, podporovat výuku na počítačích)
- podpora sportovních aktivit (sportem vést žáky ke zdravému životnímu stylu)

„Komunikace, umění hovořit jeden s druhým, sdělovat si, co cítíme nebo myslíme, říkat to srozumitelně, naslouchat tomu, s čím přichází ten druhý, a ujišťovat se, zda jsme mu rozuměli správně, je podle všeho ten nejdůležitější předpoklad pro vznik a zachování tolerantních vztahů.“

L. Buscaglia

3.2. Společné výchovné a vzdělávací strategie a postupy

Cíle základního vzdělávání	Kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie a postupy
<ul style="list-style-type: none"> umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení 	<p>KOMPETENCE K UČENÍ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aktivně propojujeme teorii s praxí a opačně. Pomáháme žákovi k uvědomění si vlastních předností, schopností a dosažených znalostí a dovedností. Motivujeme žáka k dosažení co nejlepších výsledků.
<ul style="list-style-type: none"> podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů 	<p>KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vedeme žáky ke vnímání problémové situace. Směřujeme k řešení těchto situací s cílem umět rozpoznat problém, jeho příčiny a určit řešení. Vštěpujeme, že případným nezdarem práce nekončí. Motivujeme k vytrvalosti a následnému dořešení problému. Vedeme žáky k uvědomění si vlastních pracovních pokroků.
<ul style="list-style-type: none"> vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci 	<p>KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vedeme žáky, aby se dorozumívali kultivovaně, výstižně, srozumitelně a jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační oblast (v ústním i písemném projevu). Učíme žáky vnímat a chápat různá jazyková sdělení a vhodně na ně reagovat. Vedeme žáky k porozumění různým typům textů, obrazových materiálů a běžně užívaných gest.

<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých • vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě • vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi 	<p style="text-align: center;">KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Směřujeme žáky ke spolupráci v týmu, učíme je organizovat práci v různě velkých skupinách a zároveň přijímat různé skupinové role.
<ul style="list-style-type: none"> • připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti • učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný 	<p style="text-align: center;">KOMPETENCE OBČANSKÉ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Učíme žáky vhodně (slušnou formou) argumentovat a tolerovat názory druhých. • Vedeme žáky k odmítání násilí. • Vedeme žáky ke znalosti a důslednému dodržování pravidel slušného chování a základních morálních principů.
<ul style="list-style-type: none"> • pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci 	<p style="text-align: center;">KOMPETENCE PRACOVNÍ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapojujeme žáky do vytváření kritérií pro hodnocení. • Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Vždy pochválíme nejen kvalitně odvedenou práci, ale i snahu a píli. • Vedeme žáky k objektivnímu sebehodnocení a posuzování svých reálných možností

3.3. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (§16 odst. 1 školského zákona). Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů (§16 odst. 3 školského zákona). Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ (§16 odst. 2 školského zákona). Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná **spolupráce školy, žáka, jeho rodičů a školského poradenského zařízení**.

V rámci školy jde pak především o spolupráci třídního učitele, ostatních vyučujících žáka, výchovného poradce a vedení školy. Tito jmenovaní spolu s pracovníky školských poradenských zařízení budou spolupracovat při řešení problémů týkajících se vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Velký význam pro úspěšné vzdělávání má spolupráce a komunikace mezi školou a rodinou žáka. Za nutné také považujeme stálé zkvalitňování odbornosti pedagogických pracovníků.

3.3.1. Pojetí vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. **Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti.** Pedagog přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb.

3.3.2. Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole

Plán pedagogické podpory (PLPP) sestavuje pro žáka od prvního stupně podpůrných opatření (PO) třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce na základě potřeb úprav ve vzdělávání nebo zapojení do kolektivu.

PLPP má písemnou podobu. Obsahuje popis obtíží žáka, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. Součástí PLPP je termín vyhodnocení naplňování cílů PLPP (nejpozději po 3 měsících od zahájení PO).

Individuální vzdělávací plán (IVP) zpracovává škola pro žáka od druhého stupně podpůrných opatření a to na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP). Obsahuje mj. údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem. IVP vyhodnocuje ŠPZ dvakrát ročně.

V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. Tyto očekávané výstupy jsou na vyšší úrovni než očekávané výstupy stanove-

né v RVP ZŠS. Minimální doporučená úroveň, která je stanovena v RVP ZV pro 3., 5. a 9. ročník, bude na základě Doporučení školského poradenského zařízení rozpracována pro konkrétní ročník v IVP žáka s přiznaným podpůrným opatřením. Postup tvorby, realizace a vyhodnocování IVP je stejný jako v případě IVP ostatních žáků. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka. Při tvorbě IVP bude využíváno metodické podpory školního poradenského pracoviště a metodická podpora na Metodickém portále RVP.CZ.

Práce na sestavní IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky.

Školní poradenské pracoviště naší školy je tvořeno výchovným poradcem a metodikem prevence. Výchovný poradce je pedagogickým pracovníkem, který je pověřen spoluprací se školským poradenským zařízením.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

a) v oblasti metod výuky:

- uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky
- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů

b) v oblasti organizace výuky:

- střídání forem a činností během výuky
- u mladších žáků využívání skupinové výuky
- postupný přechod k systému kooperativní výuky
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka
- umožnit žákovi používat vhodné relaxační a kompenzační pomůcky
- dodržování zásady všestrannosti (dbáme na to, aby dítě mohlo své znevýhodnění kompenzovat i jinými činnostmi, v nichž je úspěšné)
- dodržování zásady soustavnosti (snaha zapojit žáka do všech vzdělávacích aktivit)
- v odůvodněných případech zabezpečit odlišnou délku vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin (§ 26 odst. 1 školského zákona)
- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

3.4. Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní stimulaci vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, intelektových činností nebo v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech (§ 27 odst. 2 vyhlášky č. 27/2016 Sb).

3.4.1. Pojetí péče o nadané a mimořádně nadané žáky

Hlavním principem, který by měl být uplatňován při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků, je nejlepší zájem žáka.

Škola je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Výuka žáků by měla probíhat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Škola je povinna využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.).

Škola vyhledává a rozvíjí talent a mimořádné nadání žáků. Identifikace mimořádného nadání je dlouhodobý proces, v němž se uplatňuje především pozorování žáků při školní práci, rozbor výsledků práce, hodnocení žáka i rozhovory s žákem a jeho rodiči. Při zjišťování mimořádného nadání žáků spolupracuje škola s poradenským pracovištěm a na základě závěrů odborného vyšetření sestavuje a realizuje individuální vzdělávací plán. Mimořádně nadaní žáci mohou být přeřazeni do vyššího ročníku na základě komisionální zkoušky, diagnostiky a doporučení PPP.

Velmi často se stává, že tito žáci mají výkyvy v chování. Toto chování je nutné usměrňovat s pedagogickým optimismem a taktem. Vedeme žáky k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, ochotě pomáhat slabším, popř. handicapovaným spolužákům, ale i k těm, kteří v něčem vynikají. Není výjimkou, že vyniká-li žák v jedné oblasti, je v jiné oblasti průměrný.

3.4.2. Systém péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Plán pedagogické podpory (PLPP) sestavuje pro žáka od prvního stupně podpůrných opatření (PO) třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce. PLPP má písemnou podobu. Obsahuje popis nadání žáka, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. Součástí PLPP je termín vyhodnocení naplňování cílů PLPP (nejpozději po 3 měsících od zahájení PO).

Individuální vzdělávací plán (IVP) mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacími předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu

a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavní IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky.

Specifika nadaných a mimořádně nadaných žáků:

- svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky
- problematicky přistupuje k pravidlům školní práce
- vytváří vlastní pravidla
- má sklony k perfekcionismu a s tím souvisí způsob komunikace s učiteli, který může být i kontroverzní
- pracuje vlastním tempem
- vytváří vlastní postupy řešení úloh, které umožňují kreativitu
- je méně ochotný spolupracovat v kolektivu
- rychle se orientuje v učebních postupech
- rád řeší problémové úlohy
- přeceňuje své schopnosti
- disponuje kvalitní koncentrací, dobrou pamětí, hledá a nachází kreativní postupy
- ve vyučovacích předmětech, které reprezentují jeho nadání, se o učivo zajímá do hloubky
- ve školním prostředí rád prezentuje své dovednosti a schopnosti

Možné úpravy způsobů výuky nadaných a mimořádně nadaných žáků

Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků by měl způsob jejich výuky důsledně vycházet z principů individualizace a vnitřní diferenciaci.

Jako podpůrná opatření pro nadané a mimořádně nadané žáky mohou být na naší škole využívány:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole
- doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu
- zadávání specifických úkolů
- zapojení do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů
- vnitřní diferenciaci žáků v některých předmětech
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- účast ve výuce některých předmětů se staršími žáky
- vynechání ročníku
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit

3.5. Integrace průřezových témat

Všechna průřezová témata jsou integrována do předmětů.

3.5.1. Osobnostní a sociální výchova

	1. stupeň					2. stupeň			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1. Rozvoj schopností poznávání	Všechny předměty					Všechny předměty			
2. Sebepoznání a sebe-pojetí	ČaS					VkZ	LDs	ČaSP, LDs	
3. Seberegulace a sebe-organizace	ČaS					VkZ		ČaSP	ČaSP
4. Psychohygiéna		ČaS	ČaS	ČaS			VkZ	ČaSP	ČaSP
5. Kreativita	Vv, ČaSP					Vv, ČaSP, AVv (7. – 9.), LDs (7. – 9.)			
6. Poznávání lidí						VkZ, Vko	LDs	ČaSP, LDs	ČaSP, LDs
7. Mezilidské vztahy	ČaS					VkZ, Vko	Vko, LDs	ČaSP, LDs	ČaSP, LDs
8. Komunikace	Čj, Aj					VkZ, Čj, Aj, Nj, Rj	Čj, Aj, Nj, Rj, Vko, LDs	Čj, Aj, Nj, Rj, ČaSP, LDs	Čj, Aj, Nj, Rj, ČaSP, LDs
9. Kooperace a kompetice						VkZ		ČaSP	ČaSP
10. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti						VkZ		ČaSP	ČaSP
11. Hodnoty, postoje, praktická etika						VkZ		ČaSP	ČaSP

1. – 2. období: 1.– 5. ročník

1. Rozvoj schopností poznávání	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění	Tento tematický okruh prolíná všemi předměty.				
Cvičení dovedností zapamatování					
Cvičení dovedností řešení problémů					
Cvičení dovedností pro učení a studium					
2. Sebepoznání a sebepojetí	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Já jako zdroj informací o sobě	ČaS: Moje rodina				
Druzí jako zdroj informací o mně					
Moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty)	ČaS: Člověk a jeho zdraví				
Moje vztahy k druhým lidem				ČaS: Lidé kolem nás	

3. Seberegulace a sebeorganizace	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Cvičení sebekontroly, sebeovládání	ČaS: Lidé kolem nás				
Organizace vlastního času, plánování učení a studia	ČaS: Lidé a čas				
4. Psychohygiéna	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Dobrá organizace času				ČaS: Denní režim	
Hledání pomoci při potížích		ČaS: Řešení krizových situací			
5. Kreativita	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti „dotahovat“ nápady do reality)	Vv, ČaSP				
7. Mezilidské vztahy	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc	ČaS: Lidé kolem nás				
Lidská práva jako regulativ vztahů				ČaS: Lidé kolem nás	

Vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)	ČaS: Lidé kolem nás			ČaS: Lidé kolem nás	
8. Komunikace	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Dovednosti pro sdělování verbální i neverbální		Čj: Komunikační a slohová výchova			
Komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost)	Čj: Komunikační a slohová výchova Aj (3. – 5. r.)				

3. období: 6.– 9. ročník

1. Rozvoj schopností poznávání	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění	Tento tematický okruh prolíná všemi předměty.			
Cvičení dovedností zapamatování				
Cvičení dovedností řešení problémů				
Cvičení dovedností pro učení a studium				
2. Sebepoznání a sebepojetí	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
	Celý t. o.: LDs			
Já jako zdroj informací o sobě	VkZ: Vztahy mezi lidmi		ČaSP: Sebepoznání	
Druzí jako zdroj informací o mně			ČaSP: Jak nás vidí ostatní	
Moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty)			ČaSP: Sebepoznání	

Co o sobě vím a co ne	VkZ: Vztahy mezi lidmi		ČaSP: Sebepoznání	
Jak se promítá mé já v mém chování				
Můj vztah ke mně samému				
Moje učení			ČaSP: Sebepoznání; Akční plánování	ČaSP: Možnosti absolventa ZŠ
Moje vztahy k druhým lidem			ČaSP: Rozhodování	ČaSP: Rovnost příležitostí na trhu práce
Zdravé a vyrovnané sebepojetí			ČaSP: Sebepoznání	ČaSP: Rovnost příležitostí na trhu práce
3.Seberegulace a sebeorganizace	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Cvičení sebekontroly, sebeovládání	VkZ: Seberegulace a sebeorganizace		ČaSP: Sebepoznání	
Regulace vlastního jednání a prožívání, vůle				
Organizace vlastního času, plánování učení a studia			ČaSP: Akční plánování	ČaSP: Možnosti absolventa ZŠ

Stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení	VkZ: Seberegulace a sebeorganizace		ČaSP: Akční plánování	ČaSP: Možnosti absolventa ZŠ
4.Pschohygiiena	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému		VkZ: Sociální dovednosti; Stres a jeho vztah ke zdraví	ČaSP: Sebepoznání	
Sociální dovednosti pro předcházení stresem v mezilidských vztazích				
Dobrá organizace času			ČaSP: Akční plánování	
Dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.)			ČaSP: Sebepoznání	
Hledání pomoci při potížích			ČaSP: Rozhodování	ČaSP: Informační základna pro volbu práce

5.Kreativita	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti „dotahovat“ nápady do reality)	Vv ČaSP AVv (7. – 9. r.) LDs (7. - 9. r.)			
	t. o. 6. – 9. VkZ: Vztahy a pravidla soužití; Mezilidské vztahy			
6.Poznávání lidí	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Vzájemné poznávání se ve skupině/třídě	VkO: Naše škola	LDs	ČaSP: Typologie osobnosti, LDs	LDs
Rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech			ČaSP: Typologie osobnosti	ČaSP: Rozvoj příležitosti na trhu práce
Chyby při poznávání lidí				

7. Mezilidské vztahy	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Péče o dobré vztahy		VkO: Vztahy mezi lidmi a lidská práva		
Chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc		VkO: Vztahy mezi lidmi a lidská práva LDs	LDs	
Lidská práva jako regulativ vztahů		VkO: Vztahy mezi lidmi a lidská práva		ČaSP: Informační základna pro volbu povolání
Vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)	VkO: Člověk ve společnosti	VkO: Vztahy mezi lidmi a lidská práva	ČaSP: Jak nás vidí ostatní	
8. Komunikace	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Řeč těla, zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků		LDs	ČaSP: Sebepoznání LDs	ČaSP: Adaptace na životní změny LDs
Cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání				

Dovednosti pro sdělování verbální i neverbální	Čj: Komunikační a slohová výchova	Čj: Komunikační a slohová výchova LDs	ČaSP: Sebepoznání LDs	ČaSP: Adaptace na životní změny LDs
Specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu „rétorika“)			ČaSP: Sebepoznání	ČaSP: Adaptace na životní změny
Dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů)		Čj: Komunikační a slohová výchova	ČaSP: Sebepoznání Čj: Komunikační a slohová výchova	ČaSP: Adaptace na životní změny Čj: Komunikační a slohová výchova
Komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost)	Čj: Komunikační a slohová výchova Aj, Nj, Rj ČaSP: Rozhodování; Adaptace na životní změny (8. – 9. r.) LDs (7. – 9. r.)			
Efektivní strategie			ČaSP: Rozhodování	ČaSP: Adaptace na životní změny
Asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresí a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace		VkO: Vztahy mezi lidmi		

Pravda, lež a předstírání v komunikaci		VkO: Vztahy mezi lidmi Čj: Komunikační a slohová výchova	ČaSP: Sebepoznání Čj: Komunikační a slohová výchova	ČaSP: Adaptace na životní změny Čj: Komunikační a slohová výchova
9. Kooperace a kompetice	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, dovednost odstoupit, navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku, pozitivní myšlení...)			ČaSP: Sebepoznání	ČaSP: Adaptace na životní změny
Rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny)				
Rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence				

10. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí – problémy v mezilidských vztazích	VkZ: Morální rozvoj		ČaSP: Rozhodování	ČaSP: Rovnost příležitostí na trhu práce
Zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů			ČaSP: Akční plánování	
Problémy v seberegulaci			ČaSP: Sebepoznání	
11. Hodnoty, postoje, praktická etika	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí	VkZ: Morální rozvoj		ČaSP: Sebepoznání	ČaSP: Rovnost příležitostí na trhu práce
Vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, respektování atd.				ČaSP: Adaptace na životní změny

Pomáhající a prosociální chování (nečekat protislužbu)	VkZ: Morální rozvoj		ČaSP: Sebepoznání	ČaSP: Adaptace na životní změny
Dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne				

3.5.2. Výchova demokratického občana

	1. stupeň					2. stupeň			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1. Občanská společnost a škola	ČaS	ČaS	ČaS			VkO			
2. Občan, občanská společnost a stát							VkO	Z, D	D
3. Formy participace občanů v politickém životě				ČaS	ČaS	VkO			VkO
4. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování					ČaS	VkO			VkO, D

1. – 2. období: 1.– 5. ročník

1. Občanská společnost a škola	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole	ČaS: Jsem školák				

3. Formy participace občanů v politickém životě	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Obec jako základní jednotka samosprávy státu				ČaS: Naše obec	ČaS: Státní správa a samospráva
4. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Demokracie jako protiváha diktatury a anarchie					ČaS: Volby
Principy demokracie					
Základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)					ČaS: Volby
Význam Ústavy jako základního zákona země					ČaS: Demokratický stát
Demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti	ČaS: Život v rodině				ČaS: Lidé kolem nás

3. období: 6.– 9. ročník

1. Občanská společnost a škola	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole	VkO: Naše škola			
Způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad či parlamentů)				
Formy participace žáků na životě místní komunity				
Spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci				

2. Občan, občanská společnost a stát	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku)		Vko: Lidská práva, zásady soužití	Z: Česká republika	D: Rysy československé demokracie
Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana			D: Velká francouzská buržoazní revoluce	
Úloha občana v demokratické společnosti				
Základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciacce, různorodost)				

3. Formy participace občanů v politickém životě	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby)				VkO: Česká republika
Obec jako základní jednotka samosprávy státu	VkO: Naše obec			
Společenské organizace a hnutí				VkO: Právní řád ČR
4. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Demokracie jako protiváha diktatury a anarchie				VkO: Právní základy státu D: Pravicový a levicový extremismus; Rysy československé demokracie
Principy demokracie	VkO: Principy demokracie			VkO: Principy demokracie D: Pravicový a levicový extremismus; Rysy československé demokracie

Základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)				VkO: Principy demokracie D: Rysy československé demokracie
Význam Ústavy jako základního zákona země				VkO: Právní základy státu D: Rysy československé demokracie
Demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti				VkO: Principy demokracie

3.5.3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

	1. stupeň					2. stupeň			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1. Evropa a svět nás zajímá					ČaS	Čj	Z		
2. Objevujeme Evropu a svět				ČaS	ČaS		Z, D	Z	VkO
3. Jsme Evropané						D	D	D	D, VkO, Z

1. – 2. období: 1.– 5. ročník

1. Evropa a svět nás zajímá	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Naši sousedé v Evropě					ČaS: Naši sousedé v Evropě – sousední státy
2. Objevujeme Evropu a svět	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Naše vlast a Evropa				ČaS: Místo, kde žijeme	
Státní a evropské symboly				ČaS: Státní symboly	

3. období: 6.– 9. ročník

1. Evropa a svět nás zajímá	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu		Z: Evropa		
Naši sousedé v Evropě				
Život dětí v jiných zemích				
Lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy	Čj: Literární výchova – epické žánry (pohádky, pověsti)			
2. Objevujeme Evropu a svět	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Naše vlast a Evropa			Z: ČR	
Evropské krajiny		Z: Evropa		
Evropa a svět				
Objevné cesty		D: Objevné cesty a ovlivnění Evropy		

Státní a evropské symboly				VkO: Evropská integrace
3. Jsme Evropané	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Kořeny a zdroje evropské civilizace	D: Řecko, Řím			
Klíčové mezníky evropské historie		D: Novověk	D: Revoluce	D: 20. století
Evropská integrace				VkO: Evropská integrace
Instituce Evropské unie a jejich fungování				
Čtyři svobody a jejich dopad na život jedince				
Co Evropu spojuje a co ji rozděluje				VkO: Evropská integrace Z: Co Evropu spojuje a co ji rozděluje
Mezinárodní organizace a jejich příspěví k řešení problémů dětí a mládeže				VkO: Evropská integrace D: Mezinárodní organizace po II. světové válce

3.5.4. Multikulturní výchova

	1. stupeň					2. stupeň			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1. Kulturní diference								ČaSP	
2. Lidské vztahy	ČaS, ČaSP	ČaS, ČaSP	ČaS, ČaSP	ČaS, ČaSP	ČaS, ČaSP	VkZ	VkO		
3. Etnický původ	ČaS			ČaS	ČaS		VkO	D	D
4. Multikulturalita				ČaS, Aj	ČaS, Aj	Aj, Nj, Rj	Aj, Nj, Rj, VkO	Aj, Nj, Rj	Aj, Nj, Rj, D
5. Princip sociálního smíru a solidarity				ČaS	ČaS	VkZ	VkO		

1. – 2. období: 1.– 5. ročník

2. Lidské vztahy	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost	ČaS: Jsem školák – osvojování forem vhodného chování				
Důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích	ČaS: Moje rodina – život v rodině, rozdělení rolí, práva a povinnosti členů, rodinné prostředí				
Uplatňování principu slušného chování (základní morální normy)	ČaSP: Příprava pokrmů	ČaS: Moje rodina ČaSP: Příprava pokrmů	ČaS: Vztahy mezi spolužáky ČaSP: Příprava pokrmů	ČaS: Lidé kolem nás ČaSP: Příprava pokrmů	ČaS: Lidé kolem nás ČaSP: Příprava pokrmů

3. Etnický původ	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Rovnocennost všech etnických skupin a kultur				ČaS: Lidé kolem nás	
Odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost	ČaS: Člověk – poznáváme své tělo				
Postavení národnostních menšin				ČaS: Lidé kolem nás	
Základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti					ČaS: Lidé kolem nás
Různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa					
4. Multikulturalita	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem				ČaS: Lidé kolem nás	

Význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění				Aj: Konverzace ČaS: Lidé kolem nás	A: Konverzace Čas: Lidé kolem nás
5. Princip sociálního smíru a solidarity	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám				ČaS: Lidé kolem nás	
Otázka lidských práv, základní dokumenty					ČaS: Lidé kolem nás

3. období: 6.– 9. ročník

1. Kulturní diference	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti			ČaSP: Podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka	
Člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika				
Poznávání vlastního kulturního zakotvení				
Respektování zvláštností různých etnik (zejm. cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy)				
Základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě				
2. Lidské vztahy	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci	VkZ: Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity; Mezilidské vztahy	VkO: Vztahy mezi lidmi		

Udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost	VkZ: Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity; Mezilidské vztahy	Vko: Vztahy mezi lidmi		
Vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti)				
Předsudky a vžitá stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace)				
Důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích				
Uplatňování principu slušného chování (základní morální normy)				

Význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti	VkZ: Vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity; Mezilidské vztahy	Vko: Vztahy mezi lidmi		
Tolerance, empatie, umění vžít se do role druhého				
Lidská solidarita, osobní příspěví k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy				
3. Etnický původ	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Rovnocennost všech etnických skupin a kultur		Vko: Vztahy mezi lidmi		
Odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost				
Postavení národnostních menšin			D: Habsburská monarchie v 2. pol. 19. st.; České země před 1. sv. válkou	D: Evropa a svět mezi dvěma světovými válkami; Globální problémy lidstva; Vznik a počátky ČSR

Základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti		VkO: Vztahy mezi lidmi		
Různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa				
Projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku				
4. Multikulturalita	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti				D: Globální problémy lidstva
Naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem		VkO: Vztahy mezi lidmi		

Význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání	Aj, Nj, Rj			
5. Princip sociálního smíru a solidarity	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám		VkO: Vztahy mezi lidmi		
Nekonfliktní život v multikulturní společnosti	VkZ: Mezilidské vztahy			
Aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin				
Otázka lidských práv, základní dokumenty				

3.5.5. Environmentální výchova - integrace do předmětu

	1. stupeň					2. stupeň			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1. Ekosystémy	ČaS					Př, Z, D, Vv	Př, D	D	Př, D
2. Základní podmínky života			ČaS	ČaS	ČaS	Př, Z	Př, Z	Ch, Z, Př, F, D	Př, Z, F, Ch
3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí	ČaSP, ČaS	ČaSP, ČaS	ČaSP, ČaS	ČaSP, ČaS	ČaSP, ČaS	Čj, D, Vko, Z	Př, Z, D, Vko, Vv	Ch, Z, D, ČaSP	F, Ch, D, Př, ČaSP
4. Vztah člověka k prostředí	ČaS, Tv	ČaS, Tv	ČaS, Tv	ČaS, Tv	ČaS, Vv, Tv	D, Tv, Vko	D, Vko, Tv, Čj	Př, Ch, Tv	Př, Ch, D, Z, Tv

1. – 2. období: 1.– 5. ročník

1. Ekosystémy	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Les	ČaS: Strom	ČaS: Význam lesa	ČaS: Organismy v lese	ČaS: Vodní zdroje, louka, luční rostliny	ČaS: Potravní řetězec
Sladkovodní ekosystémy			ČaS: Vodní organismy: ryby	ČaS: Potravní vztahy v rybníku	
Louka				ČaS: Luční rostliny	
Pole, zahrady a parky	ČaS: Rozmanitost přírody	ČaS: Polní plodiny			
Cizokrajné ekosystémy					ČaS: Cizokrajné ekosystémy

2. Základní podmínky života	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Voda			ČaS: Koloběh vody	ČaS: Živočichové a rostliny v okolí vodních ploch	ČaS: Význam vody
Ovzduší			ČaS: Složení vzduchu, vlastnosti		
Půda			ČaS: Význam půdy pro život		ČaS: Typy půd, význam humusu
Druhová rozmanitost				ČaS: Příklady chráněných organismů	
Vesmír					ČaS: Sluneční soustava, význam postavení Země pro život
3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Doprava a životní prostředí	ČaS: Bezpečná cesta do školy	ČaS: Dopravní prostředky	ČaS: Cesta do školy		
Odpady a hospodaření s odpady	ČaSP: Práce s drobným materiálem				
			ČaSP: Příprava pokrmů	ČaS: Důležitost třídění ČaSP: Příprava pokrmů	ČaS: Dopady na životní prostředí ČaSP: Příprava pokrmů

Ochrana přírody a kulturních památek			ČaS: Přírodní park Jesenícko	ČaS: Ochrana přírody	ČaS: Ochrana přírody a kulturních památek
4. Vztah člověka k prostředí	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč.
Naše obec	ČaS: Naš domov, cesta do školy; Rozmanitost přírody	ČaS: Cesta do školy; Rozmanitost přírody	ČaS: Plánek obce		Vv: Naše obec ČaS: Lidé kolem nás; Základní údaje o obci
Náš životní styl		ČaS: Zásady správné výživy	ČaS: Zásady správné výživy		ČaS: Lidé kolem nás
Aktuální, lokální ekologický problém				ČaS: Živelné pohromy a katastrofy	ČaS: Lidé kolem nás
Prostředí a zdraví	Tv: Cvičení v přírodě	Tv: Cvičení v přírodě	ČaS: První pomoc Tv: Cvičení v přírodě	ČaS: Vliv činností na zdraví člověka Tv: Cvičení v přírodě	ČaS: Lidé kolem nás; Lidské tělo; Způsoby ochrany zdraví Tv: Cvičení v přírodě

3. období: 6. – 9. ročník

1. Ekosystémy	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Les	Př: Produkční a mimoprodukční význam lesa Vv: Tvořivá činnost			
Sladkovodní ekosystémy	Př: Význam břehové zeleně, zadržování vody v krajině Vv: Tvořivá činnost	Př: Vodní hospodářství rybníkářství, chov ryb		
Louka	Př: Význam mezí a rozptýlené zeleně Vv: Tvořivá činnost			
Pole, zahrady a parky		Př: Způsoby hospodaření na poli; Biologická ochrana rostlin; Péče o ptactvo; Zelinářské zahrady; Aranžování – zlepšování pracovního prostředí		
Lidská sídla		Př: Umělé ekosystémy; Dodatková energie; Význam zeleně		
Cizokrajné ekosystémy	Z: Vegetační pásy, stupně	Př: Moře – význam pro biosféru; Trop. dešt. les – biodiverzita, význam pro život na Zemi, adaptace organismů; Savany a stepi; Vody teplých krajin; Polopouště a pouště; Tundry a polární oblasti		

Kulturní krajina, změny v krajině	D: Vývoj krajiny v pravěku	D: Vývoj krajiny ve středověku	D: Vývoj v 19. stol. – průmyslová revoluce	D: Vývoj krajiny ve 20. stol. Př: Vývoj krajiny ČR v geologických érách
2. Základní podmínky života	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Voda			Ch: Vlastnosti vody, druhy, pitná voda Z: Minerální voda, lázně	Př: Hydrosféra – význam, ochrana čistoty, bodové a plošné znečištění
Ovzduší	Z: Atmosféra – složení, význam pro život		Ch: Čistota ovzduší	Př: Atmosféra – ohrožování, klimatické změny Z: Krajina
Půda	Z: Pedosféra – půdotvorní činitelé, druhy, typy		Z: Půdy ČR	Př: Pedosféra – ohrožení, rekultivace, propojenost složek prostředí, protierozní opatření
Druhá rozmanitost a ekosystémy	Př: Potravní vztahy ve vodním a suchozemském ekosystému, význam biolog. rovnováhy	Př: Cizokrajné ekosystémy – význam biodiverzity		Př: Oběh látek v biosféře; Rozmanitost organismů
Ochrana organismů	Př: Příčiny ohrožení rostlin, chráněné druhy	Př: Příčiny ohrožení, způsoby ochrany bezobratlých	Př: Příčiny ohrožení, způsoby ochrany obratlovců	
Energie	Př: Fotosyntéza, zdroj energie pro život		Z: Elektrárny v ČR F: Druhy energie; Spotřebiče; Spotřeba energie v domácnosti D: Průmyslová revoluce	F: Jaderná energetika Ch: Zdroje energie

Přírodní zdroje	Z: Nerostné suroviny – naleziště, význam		Z: Fosilní paliva ČR, vlivy těžby na prostředí	Př: Vznik fosilních paliv; Surovinové zdroje v regionu Ch: Fosilní paliva; Produkty ropy a zemního plynu; Chemie a společnost
Vesmír	Z: Vlivy Slunce na rozmanitost života – roční období; Podnebné pásy			F: Sluneční soustava; Hvězdy
3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Zemědělství a životní prostředí		Př: Ekologické zemědělství; Biopotraviny	Ch: Průmyslová hnojiva Z: Zemědělství v ČR	
Doprava a životní prostředí	Z: Druhy dopravy a ekologická zátěž	Z: Druhy dopravy a ekologická zátěž	Z: Doprava ČR	F: Spalovací motory Ch: Vliv spalování paliv na životní prostředí; Katalyzátory
Průmysl a životní prostředí		VkO: Globalizace	Ch: Inverze, smog; Chování při havárii; Vliv chemických látek na životní prostředí Z: Průmysl ČR D: Průmyslová revoluce	Ch: Vliv plastů na životní prostředí; Únik ropných látek
Odpady a hospodaření s odpady	Čj: Výroba ručního papíru (popis pracovního postupu)	Vv: Využití odpadů	ČaSP: Pěstitelské práce	Ch: Využití druhotných surovin z hlediska udržitelnosti rozvoje ČaSP: Pěstitelské práce

Ochrana přírody a kulturních památek	VkO: Chráněná území v regionu D: Kulturní památky	D: Kulturní památky	D: Kulturní památky Z: Ochrana přírody a kulturní památky	D: Kulturní památky Př: Ochrana naší přírody
4. Vztah člověka k prostředí	6.roč.	7.roč.	8.roč.	9.roč.
Naše obec	VkO: Instituce, tradice D: Historie obce – starověk	D: Naše obec ve středověku Čj: Komunikační a slohová výchova (popis obce)		
Náš životní styl			Př: Výživa a zdraví	
Aktuální, lokální ekologický problém				Ch: Chemie a společnost
Prostředí a zdraví	Tv: Cvičení v přírodě	Tv: Cvičení v přírodě	Př: Zdraví a nemoc; První pomoc; Vlivy prostředí na člověka Ch: Bezpečnost při experimentální činnosti; Neutralizace Tv: Cvičení v přírodě	Tv: Cvičení v přírodě
Nerovnoměrnost života na Zemi		VkO: Globální problémy		Z: Kraje a osídlení D: Globální problémy Př: Hodnocení životního prostředí; Ekostopa

3.5.6. Mediální výchova

	1. stupeň					2. stupeň			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
1. Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení				Čj	Čj	Čj, Vko	Čj	Čj	Čj
2. Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality					Čj	Vko	Čj	Čj	Čj
3. Stavba mediálního sdělení						Čj	Čj	Čj	Čj
4. Vnímání autora mediálního sdělení									Čj
5. Fungování a vliv médií ve společnosti						Vko, Čj	Čj	Čj	Vko, Čj
6. Tvorba mediálních sdělení					Inf, Čj	Čj, Inf	Čj	Čj	Čj
7. Práce v realizačním týmu			ČaS	ČaS	ČaS		Př, LDS	LDS	LDS

1. – 2. období: 1.– 5. ročník

1. Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.
Vyhledávání (identifikování) základních orientačních prvků v textu				ČJ: KaS – Věcné čtení; Orientace v textu	ČJ: KaS – Věcné čtení; Orientace v textu

2. Interpretace vzta- hu mediálních sdělení a reality	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.
Různé typy sdělení					Čj: KaS – Práce s reklamními texty; Analýza textu
Rozdíl mezi reklamou a zprávou					Čj: KaS – Práce s reklamními texty; Analýza textu
6. Tvorba mediálních sdělení	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.
Uplatnění a výběr vý- razových prostředků pro tvorbu věcně správných komuni- kačně (společensky i situačně) vhodných sdělení					Čj: KaS – Příspě- vek do školního časopisu
Tvorba příspěvku pro školní časopis					Čj: KaS – Příspě- vek do školního časopisu
Technologické mož- nosti					Inf: Vyhledávání informací a komu- nikace; Zpracování a využití informací

7. Práce v realizačním týmu	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.
Komunikace a spolupráce v týmu			ČaSP: prolíná celým předmětem	ČaSP: prolíná celým předmětem	ČaSP: prolíná celým předmětem

3. období: 6.– 9. ročník

1. Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě	VkO: Kulturní život	Čj: KaS – Analýza textu; Kontrola úplnosti údajů	Čj: KaS – Analýza textu; Ověřování si informací	Čj: KaS – Analýza textu
Rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných	VkO: Kulturní život	Čj: KaS – Analýza textu; Znamky manipulativní komunikace	Čj: KaS – Analýza textu; Práce s reklamními texty	Čj: KaS – Analýza textu; Práce s reklamními texty
Hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů)		Čj: KaS – Analýza textu	Čj: KaS – Analýza textu	Čj: KaS – Analýza textu
Hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením	VkO: Kulturní život	Čj: KaS – Analýza textu; Znamky manipulativní komunikace	Čj: KaS – Analýza textu; Ověřování si informací; Práce s reklamními texty	Čj: KaS – Analýza textu; Práce s reklamními texty

Chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel		Čj: KaS – Analýza textu; Znamky manipulativní komunikace	Čj: KaS – Analýza textu; Práce s reklamními texty	Čj: KaS – Analýza textu; Práce s reklamními texty
Identifikování základních orientačních prvků v textu	Čj: KaS – Orientace v textu	Čj: KaS – Analýza textu; Orientace v textu	Čj: KaS – Analýza textu	Čj: KaS – Analýza textu
2. Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce		Čj: LV – Mediální (publicistické) žánry (zpráva, zpravodajství, reklama)		Čj: LV – Žánry umělecké publicistiky
Rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem	VkO: Kulturní život	Čj: LV – Mediální (publicistické) žánry (zpráva, zpravodajství, reklama)	Čj: KaS – Analýza textu; Kontrola úplnosti údajů; Práce s reklamními texty	Čj: LV – Žánry umělecké publicistiky Čj: KaS – Analýza textu; Kontrola úplnosti údajů; Práce s reklamními texty
Vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících z ze znalosti problematiky a nezařaditelného postoje)	VkO: Kulturní život			Čj: LV – Žánry umělecké publicistiky

3. Stavba mediálních sdělení	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost)	Čj: KaS – Vlastní rvůrčí tvorba: zpráva, příspěvek do školního časopisu	Čj: KaS – Skladba textů, jejich uspořádání v periodiku	Čj: KaS – Skladba textů, jejich uspořádání v periodiku	Čj: KaS – Skladba textů, jejich uspořádání v periodiku
Příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (např. skladba a výběr v časopisech pro dospívající)		Čj: KaS – Skladba textů, jejich uspořádání v periodiku	Čj: KaS – Skladba textů, jejich uspořádání v periodiku	Čj: KaS – Skladba textů, jejich uspořádání v periodiku
4. Vnímání autora mediálních sdělení	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Vyhledávání postojů a názorů autora v mediovaném sdělení				Čj: LV – Krátké epické texty denní i umělecké publicistiky; Charakteristické znaky jednotlivých významných autorů

Užití jazykové prostředky konkrétního autora				Čj: LV – Krátké epické texty denní i umělecké publicistiky; Charakteristické znaky jednotlivých významných autorů
5. Fungování a vliv médií ve společnosti	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování	VkO: Kulturní život			VkO: Právní řád ČR
Role médií v politickém životě (volební kampaně a jejich význam)				VkO: Právní řád ČR
Vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti)	Čj: LV – Vliv médií na šíření znalostí literárních děl	Čj: LV – Vliv médií na šíření znalostí literárních děl	Čj: LV – Vliv médií na šíření znalostí literárních děl	Čj: LV – Vliv médií na šíření znalostí literárních děl

6. Tvorba mediálních sdělení	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Uplatnění a výběr výrazových prostředků pro tvorbu věcně správných komunikačně (společensky i situačně) vhodných sdělení	Čj: KaS – Vlastní tvůrčí tvorba (příspěvek do školního časopisu)	Čj: KaS – Příspěvek do školního časopisu	Čj: KaS – Příspěvek do školního časopisu; Tvorba zpravodajství	Čj: KaS – Příspěvek do školního časopisu; Publicistické útvary LV – Krátké epické texty denní i umělecké publicistiky
Tvorba mediálního sdělení pro školní časopis a rozhlas	Čj: KaS – Vlastní tvůrčí tvorba (příspěvek do školního časopisu)	Čj: KaS – Příspěvek do školního časopisu	Čj: KaS – Příspěvek do školního časopisu; Tvorba zpravodajství	Čj: KaS – Příspěvek do školního časopisu; Publicistické útvary LV – Krátké epické texty denní i umělecké publicistiky
Technologické možnosti	Inf: Bitmapové a grafické editory, Textový editor, Tabulkový editor			
7. Práce v realizačním týmu	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Utváření týmu různých sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu		LDs Př: Projekt pro celou třídu: Cizokrajné ekosystémy	LDs	LDs

Stanovení si cíle, časového harmono- gramu a delegování úkolů a zodpověd- nosti		LDs Př: Projekt pro celou třídu: Cizokrajné ekosystémy	LDs	LDs
---	--	--	-----	-----